

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

ISTORIE și CIVILIZAȚIE

Sentimentul istoriei la azi, în manifestarea sa diurnă, la scara cotidiană a faptelor, a gesturilor de conștiință și responsabilitate a unei întregi țări, a unui întreg popor. Și totuși într-o evidentă răstărire asupra trecutului, asupra alcătuirii noastre morale-politice și sociale, într-o permanentă nepăsare față de prezent și viitorul imediat. Pentru că din orice punct, din orice zonă a țării am privi, realitatea e aceeași și dinamica sa transformatoare, pulsul său armonios, răscolit la cernețele și treburile de azi și de perspectivă ale oamenilor, relieful său economic și social, marea sa desfășurare de spirit, uriașa sa investiție de efort și inteligență au ca numitor însăși viața, un numitor comun și reprezentativ de altfel, deșeluit pentru finalitatea și consecințele oricărui act sau demers politic și social. Ne simțim proști în memoria ecourilor vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu în unele județe din Moldova și cu precădere ecourile de natură evocatoare din județul Neamț. Istoria și cultura se împletesc pe vreme de străvechi și moderne centre de civilizație în toate părțile și în toate timpurile de azi și de ieri ale țării, făcând permanent viu acel sacru sentiment al apartenenței și contribuției la istorie, într-un fel care ne rememorează și, în același timp, ne consacră ca un popor și ca țară care și-au asumat un destin liber, neînfricat.

Neamț, pentru că cinstim pe toți acei care au făcut totul ca România să existe astăzi ca stat liber și independent în Căminul nostru, cinstim trecutul, prezentul și viitorul comunist al României! Odată cu această vizită, gest deosebit de simbolic — a fost dezvoltată și placa jubilară a muzeului de istorie din municipiul Piatra Neamț. A fost dezvoltată, am putea spune, placa jubilară care adăpostește, spre eternă recunoaștere, viața la toate cele trei timpuri fundamentale ale sale, într-un eros și un județ bine racordat la pulsul și capacitatea de a fi a României, în noua și solidă sa istorie fiind și-a ruceriit un loc deosebit de important în țara noastră de către șefii de state din țări ale Africii și s-au stabilit măsurile care să ducă la împlinirea întocmai a întelegerii convenite.

Istoria României își multiplică și astfel legăturile și se consolidează pe mai departe realizării unei lumi care să fie a păcii și a înțelegerii între popoare.

Luceafărul

RECENZIE

de Mihnea Gheorghiu

Unul dintre cei mai distinși membri ai marelui grup de istorici americani participanți la Congresul Internațional de Științe Istorică mi-a arătat, într-o după-masă, un exemplar din revista *National Geographic* (vol. 158, Nr. 1, July 1980) cu o hartă ce voia să prezinte „cel de-al 2-lea regat bulgar, anno domini 1240” care ar fi ocupat majoritatea peninsulei balcanice. I s-a părut surprinzător că era inclusă acolo și o bună parte din țara noastră, adică Oltenia, Muntenia, Dobrogea și Moldova până la Nistru. Vola să stie dacă, în secolul al 13-lea, aceasta era într-adevăr situația geopolitică a țărilor române. Jenearece specialiștii în Sud-estul european și în bizantinologie au fost cum șocați de această ofensivă cartografică cel puțin exagerată, din ultima vreme.

În același număr, revista de la Washington mai publică un articol de d. Colin Renfrew, — care declară că e profesor de arheologie la universitatea din Southampton — și care descriind câteva piese din frumoasa colecție bulgară de tezaur treacat, declară textual: „acestea confirmă teoria mea că Bulgarii preistorici au inventat metalurgia, independent și mai devreme decât furaarii din Orientul apropiat. Și mai sugerează că Bulgarii cu 4000 de ani înaintea erei noastre sunt acei care au trecut măiestria lor superbilor aurifurari, Traciilor, locuitorii Bulgăriei din primul mileniu în e.n.” (p. 112). Bulgarii sunt, prin urmare, anteriori traciilor din sud-estul Europei, cărora le-au transmis lucrul metalelor? Aceasta era o bună întrebare.

La ce de-a doua întrebare răspunsul nu e greu de dat, dacă ținem seama de documentele ultimelor trei congrese mondiale de tracologie, de unde arheologul din Southampton se pare că a fost abținut. În privința hărții pe care teritoriul moldo-valah e lăsat cu alte, avem ceva de spus, fiindcă iocul acela cu hărțile nouă nu ne place, mai ales aici, în această parte a Europei.

Unul dintre câștigurile științifice și politice de reală însemnătate ale recentei reuniuni internaționale a istoricilor e căutarea unor numitori comuni ai culturii și civilizației europene din această parte a continentului. Orice abordare unilaterală și megalomană a proceselor și fenomenelor dezvoltării vieții sociale și a culturii naționale a popoarelor din acest spațiu geografic, încărcat de istorie, nu mai poate fi decât o pură aventură, fără sens și fără viitor. Dimpotrivă, complexitatea acestei probleme impune o judecată inter-disciplinară multilaterală, într-o viziune în care fiecare adevăr trebuie considerat cu răzămănere și seriozitate, evitând meșteșugurile conjuncturale, preconcuzite.

Noi credem că, în contextul vieții și preocupării acute a locuitorilor continentului, indiferent căror cărturari le-am adresa astăzi anulul la comerț, actualitatea economică și politică s-ar situa oricând mai presus de orice meșteșug și de orice tribalism cultural, în conștiința fiecărui istoric științific, de exemplu, e aită de nu-i în evocată, incit nu știu cine ar lua un mediu, un instrument, sau ar vorbi la telefon, mândrind mai întâi la persoana sau naționalitatea descoperitorului — sau a inventatorului. După Revoluția franceză din Rusia sovietică născuți becul electric „Lampa lui Ilici”, desigur Lenin semănă doar planul de electrificare a țării. Dar aceasta nu înseamnă că știința nu are istorie. (De-altminteri, anul viitor, se va ține la București un Congres Mondial de Istoria Științelor!) Lucrurile se schimbă de cel ce vrea să le știe și nu pot fi date uitării.

Tot astfel se cuvine ca unele adevăruri simple să nu fie trecute cu vederea nici în istoria Europei. De exemplu, rezultatele concrete ale științei și muncii arheologice, mereu îmbogățite Săpăturile în câmpul tuturor țărilor descoperite în studiile profunde ale fiecărei zone a continentului, urmele celor ce au fost stăpâniți de-nceput ai acelor așezări omenești și cerc-

țările i-au identificat, odată pentru todeauna. Neamurile care au venit peste ei, „ogrii” și „hugii”, caborind mai tirziu din cărțile și-au aflat și ele loc de saias. Dar numai la vremea lor. Pietrele dacilor și romanilor vorbesc și despre asta, la noi. Acest adevăr este simplu și indiscutabil: săpați și vedeți și dumneavoastră! Și portul și limba vorbesc.

Civilizația iberică, de pildă, a fost desigur influențată de ocupația mării și asta se vede cu ochiul liber, dar Traian fusese acolo mai înainte; iar limba spaniolă seamănă cu a noastră, deși avem și noi cuvinte arabe (cuvintul „ageamii” înseamnă, la origine, un ins nedus la biserică, la geamie...).

Limba și istoria romanilor sînt, prin excelență, o expresie a convergențelor. Diferențele care au condus înfrupt la deplinătatea unei personalități. Profesorul Ali Lombard vorbește despre limba română ca de o limbă latină care continuă, în același timp, trasa vorbită în „Romaniile dunărene” și care leagă sud-estul de Europa occidentală.

Se s-a întâmplat cu populația tracă latinofonă din sudul Dunării? După retragerea administrației romane din Dacia, imperiul n-a încetat să-și exercite influența și parțial autoritatea asupra provinciilor romanizate de la mieznoapte. Poporul român s-a născut latin și creștin, în tradiția imperiului roman de răsărit. Dar frații săi, viabilii de la miez-zău? Desfășurată în comunități sociale mai mici, dispersate în tot spațiul iliro-tracic, pe văile rîurilor și în munti, ei au supraviețuit, rezistind năvălirilor succesive, încheind și stricând alianțe, cu bizantinii și cu „barbarii”, conservându-și obiceiurile și limba, sub conducerea unor căpetenii destoinice. Holaurul dintre teritoriul românesc și Imperiul roman (numit conventional Imperiul roman de Răsărit, Imperiul romano-bizantin, Imperiul protobizantin, dar considerat de contemporani, mai departe, ca unicul Imperiu roman sau „Romania”), încetează să existe în jurul anului 602, din cauza crăstării atacurilor avarelor, slavilor și protobulgarilor. Cu toate acestea — săpăturile arheologice au dovedit-o — Himes-ul nu a fost întrerupt în chip continuu, iar în Dobrogea cetăți și așezări ale Imperiului roman subzistă pînă la sfîrșitul veacului. În vacuum-ul creat s-au strecurat protobulgarii și au întemeiat în 678-681 prima lor formație statală stabilă, mai tirziu fiind slavizati, ca și o parte din populația tracă latinofonă. Acest stat nu a putut să existe decât datorită slăbiciunii Imperiului care, începînd cu veacul VIII poate fi, de drept cuvînt, denumit, bizantin.

În împrejurările decaderii Bizanțului, subminat de acțiunea conjugată a factorilor de insolvență internă și externă, la sfîrșitul sec. XI — începutul sec. XII și soldată cu ocuparea Constantinopolului de către latini, crearea Imperiului latin de Constantinopol și împărțirea României (1204), pe scena politică a Sud-Estului european se afirmă viitorul al doilea țarat bulgar, al Asănestilor. El va juca un rol esențial în viața acestei regiuni vreme îndelungată.

Crearea celui de al doilea țarat, nu deschide numai un capitol însemnat din istoria renasterii Bulgăriei medievale. Ea înseamnă în același timp cea mai importantă manifestare politică a romanilor balcanici în decursul întregului Ev Mediu și una din primele de acest fel a romanilor în genere. Ea reprezintă totodată un moment de maximă importanță din istoria relațiilor romano-bulgare. Căci, potrivit izvoarelor narative și diplomatice ale vremii, al doilea țarat bulgar, ajuns la culmea dezvoltării sale sub Ioan Asan al II-lea (1218-1241) își are rădăcinile în mișcarea insurrecțională a vlahilor balcanici condusă de frații Petru și Asan, vlahi și ei, întemeietorii dinastiei. Realitatea și importanța participării vlahilor la crearea statului

Continuare în pag. a 6-a

LITERATURĂ ȘI MESAJ

In cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al II-lea al Consiliilor populare se reafirmă ideea deosebit de fecundă a relației strînse care există între literatură și cîntecul ei național-popular. Autorii clasici, se subliniază într-un lung și foarte semnificativ pasaj, s-au inspirat și au fost mari tocmali pentru că au scris despre poporul nostru, despre ceea ce-i frîmțita în epoca în care ei au trăit. Operele lor sînt purtătoare de nobilului mesaj al serviciului patriei, al înaltelor idealuri de libertate și demnitate ale întregului neam românesc. Aceste opere, se arată mai departe, sînt puternice marcate de sentimentul istoric. Literatura și arta noastră sînt chemate în consecință, să aibă în conti-

nuare, în istorie, una din sursele principale de inspirație. Am citit cu lecitim interes și satisfacție cele spuse în această cuvîntare despre relația artă-istorie în cultura noastră. Într-adevăr, istoria ca proces obiectiv de dezvoltare a societății și na știință care studiază dezvoltarea complexă a popoarelor este punctul de pornire pentru un lung sir de creații artistice strălucite, care se inscriu la loc de onoare în galeria marilor bunuri spirituale dăruite de poporul nostru culturii universale. Nici n-ar putea fi altfel, întrucît prezentul este legat de trecut prin șiruri înfrînte de

Mihail Diaconescu

Continuare în pag. a 7-a

«CINTAREA ROMÂNIEI»

DRUMUL SPRE PERFORMANȚĂ

Printre formațiile care au participat, zilele trecute, la cea de-a șasea ediție a Festivalului umorului de la Vaslui se numără cu siguranță și un grup satiric ce poartă denumirea de „Mureșul pentru a fi prezent la această competiție. Sun cu siguranță cu toate că, în stirea laconică inserată în pagina de ziar n-am întîlnit, alături de altele formate premiate la festival, și numele grupului satiric mureșean. Sînt însă tot cu siguranță că, în comuna lor natală, la Ibanești, zile și seri de-a rîndul, membrii formației erau ocupați pînă peste cap cu repetițiile, cu reluările, cu remediile, chiar în vederea acestui eveniment. Nu ca să câștige cu orice preț un premiu; nu ca să obțină neapărat un titlu. Căea ce doreau ei în primul rînd era să fie prezenți acolo.

Trumul parcurs de o formație artistică de la o etapă la alta a propriei existențe, istoria pe care și-o creește ea însăși, pe măsură ce se menține în vîrstă, sînt înaintea de toate argumente ale celestelor prezențe febrile și încercărilor. Dacă, cu ani în urmă, brigada artistică din Ibanești, cîcua un merit laoc de frunte într-o comisie națională, acesta n-a însemnat decât un moment din biografia sa mult mai bogată în întîmplări, un punct de referință ce n-ar fi fost posibil în afara sau în absența altor sute de

D. Matală

Continuare în pag. a 4-a

JURNAL DE POET

Schiller

S-au împlinit 175 de ani de la moartea lui Friedrich Schiller, intim-planul la Weimar, în anul 1805, cînd poetul încă nu implinise patruzeci și șase de ani.

Schiller este poetul care așază în centrul rostirii sale istoria vizată filozofic. Cursul său de istorie și filozofie universităților de la Universitatea din Jena a devenit repede vestit: îl interesa eroul ca exponent al unui popor chemat să însușească și să se jertfească pentru semenii săi, nu numai eroul poporului său, ci și al altor popoare europene ca Franța prin împăratul Napoleon.

Celebrele scrisori ale lui Schiller despre educația estetică a omului (1795) pe care le studiasem un semestru cu ani în urmă la o universitate germană (din care am tradus și publicat o parte) vorbesc despre menirea morală a operelei de artă în vederea

du-și propriile tradiții. Din experiența cărtărească și poetică a lui Schiller vor beneficia ceiilăți doi mari poeți contemporani: Goethe și Holderlin și vom adăuga și pe Hegel.

Poesia, drama, cugetarea filozofică au un rost precis într-un popor: pe calea frumuscii de a crește sufletul frumos de a-i dărui perspectiva eternității de a-l așeza pe calea adevărului a desăvîrșirii legilor morale în sufletul și viața de zi cu zi căci a vieții morale, pentru a vieții în spiritul legilor morale admirate de Kant, se cere omului o existență eroică.

Celebrele scrisori ale lui Schiller despre educația estetică a omului (1795) pe care le studiasem un semestru cu ani în urmă la o universitate germană (din care am tradus și publicat o parte) vorbesc despre menirea morală a operelei de artă în vederea

Ioan Alexandru

Continuare în pag. a 7-a

REFLEX

Focuri de gheață

Cum spunem, nimic nu-i supără mai mult pe podgorean decît să fie luat drept altcineva decît e. Acceptă că viața lui s-a modificat și că sufletul său este o adevărată geografie a acelor locuri, niște pante, de astfel, peste care, acum, în lumina curată de toamnă stelele nu mai apun și de apună ziua ca pe niște minuscule focuri de gheață. Venite din țara care amintire, sau din care răsîmplat al memoriei, din care ceas, devreme ce îndărătul lor se mișcă aceleși dealuri și aceleși întini, aceleși vieți care prin dunga de clopote au trecut, poate, în seama ori spre speranța sau deznădejdea altcuiva?

Nu, nimic din tot ce-l trecător nu întreacă pămîntul aici. El alunecă, se zbate și numai pe sufletul lor, al podgoreanilor, întinsește acel prag al statorniciei și se întoarce, se readătează parcă, urcă din nou spre gura de sus a pădurii și numai frunza, doar ea se mai face cîmpie, doar iarba, atîta timp cît mai vestejește și ea. Încolo, totul e deal. Și pădure și riu, om și casă și tot. Ceva mitic, bolovănos, aproape de crepuscul și totuși în starea de reverie a unui continuu și obsedant răsărit. Am observat că dimineața, paradoxal, estul se mută în nord, soa-

A. I. Zăinescu

Continuare în pag. a 6-a

CREION

Orașul universal

Perseverind în direcția, pur și simplu jărănească din Maramureș, a imbinării artistice a lemnului — Mihail Olos pare mai animat ca oricînd de dubul tradiției, de spiritualitatea noastră ale cărei începuturi se pierd în timpuri imemorabile. Relația dintre sculptor sau arhitect și materia sa, dintre om și lemn pare una ce se stabilește între două ființe la fel de vii, pentru că el nu procedea eliminînd, ca în vremurile clasice, spre a dezgropa din materialul inert chipurile embematice ale ființei, ci adăugînd mereu, potențînd

Gheorghe Pituț

Continuare în pag. a 6-a

Avangarda română în Italia

Notorie prin citiva indivizi izolați, precursori es și inițiatori de școală europeană (T. Tzara, V. Brauner, Marcel Iancu, E. Ionescu, Jacques Herold, Isidore Isou, Claude Sernet, Samuel Flexor), avangarda românească nu avu parte, întregi, de o propagare organizată și întinsă cantitativ, deși ar fi meritat-o pînă acum pe deplin. Tot ce s-a făcut, s-a făcut sporadic și în raport cu una sau alta dintre celebrități; avem studii și chiar volume despre „epoca românească” a lui Tzara, despre V. Brauner, despre J. Herold și E. Ionescu. Însă mai nimic asupra lui Iltuz, și Vinea, despre St. Roli și Geo Bogza, deși, luști izo-

Artur Silvestri

Continuare în pag. a 2-a

CONFABULE

Nuca de plastic

A venit Mitruț din Maramureș. A adus cu el niște mere de acolo, de Sus. Unele aveau frunzișe.

— Pe astea, frate, mi-a zis, lasă-le să se mai facă, sî crude. Pe celelalte mîncă-le fără grijă. Nu-s de plastic.

— L-am primit cu mirare, dar și cu îngrijorare pe acest dobn-dobn din Dumbrăvița, crezînd că glumește fără să știu eu și să întrec.

— Cum de plastic, am întrebat pipînd unul? — Asa.

— Cum așa?

— Păi uite, de la o vreme la noi, în sat, tăt ce-i de plastic e de preț, ce nu-i s-aruncă.

— Toate casele s-au umplut cu mere, cu pere, cu struguri, cu... gogoșari de plastic! Cu pruje din materialul ăsta! Și cu nucii...

— Cu nucii.

— Da, nucii, astea sî cele mai urite, niște bo-

Iulian Neacșu

Continuare în pag. a 6-a

ROMANUL ROMANESC, AZI

DUMITRU POPESCU

romanul și palma roman

VIATA CA O LUPTA

O panoramă asupra prozelor românești contemporane relevă predominanța romanului politic, iar în acest sens anul 1980 reprezintă o dată memorabilă...

Pumnul și palma. Intre marile obsesii, Dumitru Popescu o are și pe aceea a Increderei în raport cu Adevărul și cu Puterea...

personajele consumându-se total, între atracția coplesitoare și reținerea impusă...

SINTEZĂ DE SCRIITURI

noul roman al lui Radu Petrescu este tulburător de forțat al unui prozator deplin stăpîn pe mijloacele sale...

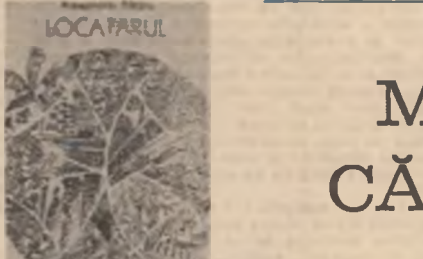
de scriitor, "Ce se vede" se refuză de clasificările comode și are ambiția de se plasa deasupra oricărei tipologie...

ea să se poată alcătui ecoul cuvintelor rostite de alții, să se poată proiecta, pe pereții ei, ca pe ai pereților peșterii platoniciene...

EPOSUL TĂRĂNESC și spiritul realismului magic

Cale și drum (Ed. Albatros, 1980), a treia carte a lui Ștefan Păruș, este un roman parabolic care urmărește întâmplarea aproape magică a unei stări de spirit...

stare de dimensiuni mitologice. Manole Cercețanu, soțul Lucidei, e un adevărat profet, el dirijează voința trupe și se distinge ca vizionar...

Sultana Craia. În fața tăcerii tragice a lui Marin Gruiș, jena confuză a lui Suru care își realizează exagurarea...

Ion Bogdan Lefter. Această ultimă parte a romanului, la care am încercat o analiză rezumativă, sintetizează modalitățile de scriere folosite pe parcurs...

Cale și drum își plasează acțiunea în spațiul cîmpului muntelui, de data aceasta rîmă nu numai prin soarta ei — ca în primele cărți — ci strict localizat...

Justificat din punct de vedere tematic făcînd o adevărată rîscă de formule mitice, parabolice, legendare populare, credințe străvechi...

ditivul literar al prozatorului Alexandru Tăruș își precizează dimensiunile în spațiul prozei noastre contemporane...

MOTIVUL CĂLĂTORIEI. figurii, fie și grotescă, din informalul natural: de fapt, cioplitorul în piatră nu creează o formă dintr-o masă informă...

Ion Holban. În acest sens, textul se poate afla rațiunea de a exista, textul se organizează pe dimensiunile motivului călătoriei...

„Liliana Ursu practică o poezie austeră, lipsită de ornamente, foarte elaborată atât în ceea ce privește așchiile, cât și în ceea ce privește nuanțele. Sunt poezii cu substrat etic și existențial încordate, de un patetism cenzurat pentru a căuta în densitate traducându-se în imagini deseori remarcabile, organizate pe baza unor reprezentări simbolice ample; conștiința angajează viața, fiind trăiește pe coordonatele ideilor”.

MIRCEA IORGULESCU

„Impresionează la Liliana Ursu fidelitatea față de propria poezie. Predilecția pentru „Cuvântul ca o lupă măriră la înfinit realitatea”, departe de a fi o simplă poză, așchiată orgolios, marchează aproape toate poezile. Poeziile din „Ordinea lipelor” sunt descinderi febrile în imediat, refuzând în ceea ce privește contururile lumii”.

IOAN ADAM

„Liliana Ursu face parte încă de la debut din familia acelor poezii moderni care renunță la mod deliberat la metaforizarea parafrază și la supradimensionalitatea stilistică a discursului literar. Dintr-o dată, dintr-o dată, apare o poezie, în care importanța cu adevărată se dovedește forța din modul percutant în care numește lucrurile”.

„Capabilă să exprime liric motrele programatice și alegându-le în acest volum, pe cele mai puțin frecventate de poezia noastră, Liliana Ursu se situează în rândul celor mai tineri poezii, pe a poeziei strigătoare”.

CONSTANTIN PRICOP

DINU FLĂMÎND

Liliana ursu

Pușculița de ghips

Aleea circulară din pădurea verde,
zburătoare de suflarea lumii,
capricioasă, mai ales capricioasă
și surdă - o străbătă silnic
cu sufletul la gură.

Nu mai hrănești iepurii cu un pumn de iarbă
adunat de pe câteva moarmințe
eglinzii nu-i mai dăruie chipul îmbălsămat,
aurit de mireasma sării.
Nu-ți vine să te lasi încet pradă visării
cum trupul molatecii mării?

Să spargi, ba nu, să dai de pământ
pușculița de ghips, să-ți risipești înțelțul
în cele patru puncte cardinale
(dacă ti-au mai rămas patru)
Să-ți pui mâinile sub cap,
să respiri egal,
să-ți repeți că ești fericiți
până ce mările se înțelează pe cerul
și din mușchii se războie Peștii.

Începutul înțelepciunii

În pavilionul de vinătoare ledere a îndăbușit armele
și cîntecul păsărilor și urletul teului rănit
laolaltă cu zgometul locurilor și iau mințile.

„Începutul înțelepciunii este începutul
puterii magice.”
Cu mințile astea urzicate mai întorci o pagină
din Tratatul de iubire
și proful marilor canioane îți împingește ochii
deprins doar cu pădurile autohtone.

De ce plîngi suflule?
De ce te gudură singe?
DE CE?
Cînd șansa la viață sau moarte-i același,
Nu te mai căzni și așa
te-ai născut prea mult!

Liquor vitae

Să te lasi locuit de un cer verde,
Carberului să-i trîntești ușa în nas,
să-ți dăruiești o ară de iubire
nu-i mult dar nici puțin.
Mai ales că ploaia nu mai conteneste
și viața o privești prin geamul aburit
ca prin lentilele celui plecat.

Faleză înaltă și albă - acest trup -
locuit a vară de pescăruși,
prăbușit în cîntecul mării

Acest trup - liquor vitae -
Acest cuvînt umil legat cu un lanț de păpădi
de glezna zeiței.
Această zbatere a frunzel pe ram.

Iarba faptului

Culbul dezvelit de trei frunze de brustur
asemeni inimii cînd treci riul vijelios
pe bîna de brod.

Un vas de aramă pentru boterul fiilor
înfrumusețat cu plase de păianjen

Și tărîmul alb, Elada visată
departîndu-se în dimineața brumată
cînd numai trigul din oasele tale
e adevărat.

Vis de iarnă

Dincolo de această zi ploioasă și de salcia sfîșos
e micul adevăr al ficciunii: strălucitor sau tern,
amăgitor desigur.
Mîncarea pestilor în acvariu nu-mi spune nimic,
nici chiar sursul tău. Sînt a mare!
La caoșul degatelor mele răvare și apune soarele
iar vorbele voastre abia mă ajung.

Un fir de mireasmă se prelîncea printre buzele patrule,
o frază strivită - cu ea imi împodobesc acest vis de
iarnă.

Tîncătorul vine lăcră-mă în noaptea cea
Rozătoare, și, adorm în ceaceafuri și de fică
la tîncă maică, ulegînd nucile acelea nărușinat de
vezi
(ce îmbulțită era în străiele-i veșnice,
abia surîndă dinimelii brumate!)
Nu te poți gîndi la nestîlîta la cei patru pereti ai
existenței tale
nici măcar la șuvoiul de singe ce-ți împinge viața
înainte...

Biografie

Catherina Ragina poezie cu glorie subită,
fără a avea nevoie în lăzile
născută în Gherbăneș, lângă
pauza regimurilor de peste.

Catherina Ragina crește alina,
brăzdată cîntecul labirintului cu nu s-a mai lăsat din
și-și ascunde poezia între cărțile școlii.
De aceea cînd sînt vîrste înaltelor nobilități se opoie
sîntă cîte un poem abilități decurată
în melodia cîntecului.

Catherina Ragina, Catherina Ragina,
poezie cu glorie subită,
e multă prima dată acum 200 de ani într-un gîl
ambit
pe o cârbie care nu știe să ridice ancora.

Instantaneu din subterană

În camera micuță din laboratorul tău
de laborator, în sticle de papă și creste violente de Parma
le din bîna lăzilor și în imprimat un stup.
În fiecare seară pîrcășii grăbiți
să o aștepte pe balonina
care-ori să vină sărind peștii
„ce deformata mama mi e!”
cum oftează ea pe cînd în palătești cîntec
și-și mai face un cer de alina.

„Domule, laborator, domule laborator -”
pîrcășii sînt sîcîțit prin pîlîi la puțin
„aveți o șpagă?”

Adrian Bubă: „Ostada”

Ochiul lui Lynceus

Te frezești și-n lac să-ți faci rondul diurn,
să cîntărești prin acest bazar necesar,
realitatea cea mult iubită și injurată,
iei e carie sau te inițezi în marea tîlnă
a călătoriei prin narurile unei frunze.

Prin merele din geam, vitaleii aurii,
lumina și se insinuează în singe.
Aici nimeni nu te știe. Nici iubitul
nici toamna asta nerostită,
nici vîntul de pește,
nici măcar eglindele în care
scapi în ochii tăi și chiar în centimetri.

Treci pe lângă atîtea case, atîtea trenuri,
atîtea existențe despre care nu știi mare lucru.
Poate o senzație sau două, o durere reumatică
a mică crîșă interioară ne adună pentru a clipea,
ne egaleză pulsările.
Altfel orice asemănare
e cu totul întâmplătoare și nesemnificativă.

Voi caberi pe cărarea dinspre a XI a cascadă,
acolo cel puțin voi fi singur.

Odihna poetului

„Hei, mai locuiește cineva aici?
„Doar auzi unui cuvînt de mult răstăit,
un cuplu de bătrîni și singurătatea
cuibărită în bidonul de gaz și în fereastră!”
Și ce mai ferească! Cu anolimpuri prăluite,
scandalul mărunt și chiar șoapla de iubire
searc cînd se întunecă
și lumea își mai uită principilla.

Un fruct necopt imi face cu ochiul
de pe ramura abasită.
Și uzelele mulțimii înfiază perdeaua subțire.
Dar muzica!
Ultimul lutier s-a închis într-un Stradivarius
și nu mai vrea să știe de noi.
Poetul se odihnește.
Mulțimea dăinică de singe îl spală aliciașele,
îi poartă poezia pe perna de mătase
pînă cînd fructul cade cu zgomet
în ligheanul fără fund.

„Sublimă și esențială se agită într-o paletă sobră,
zgîrcită în nuanțe, de cele mai multe ori violente,
petrișleind a pasă magmatică ce și-a risipit aburul fră-
mintării, păstrîndu-și doar caracteristica primordială, mag-
netică, a definitivului”

GHEORGHE ISTRATE

„Ca unirea al poeziei, lumina nu îngăduie în
poemele lui Arthur Porumboiu o deconspirare a
simbolurilor, permanența ei este așa de autoritară că nu
lasă nici o clipă umbră aluzive sau explicative. În schimb,
ca motu poetic face posibilă descrierea, printr-un lanț
de simonime, a fondului de sentimente pus în mișcare
de către autor. Poetul e un neînțîșit timid, un singuratic
ce-si repudiază singurătatea, dar într-un mod care e al
timidității, ocălei și cu o mare, capătărească, dulceață a
gestului.”

LAURENȚIU ULICI

„Nota distinctivă a lui Arthur Porumboiu constă
într-o anumită obiectivitate a senzațiilor Clipele
- prelungește cu voluptate - de iluminare întărească, de-
parte de a se confunda cu somnolența simbolizată, mărește
luciditatea și, implicit, spiritul de observație al poetului,
care înregistrează, cu precizie, ceea ce simte...”

ALEX ȘTEFĂNESCU

„Substanța vitală a materiei organice nu este singula, ei clorofila a cărei surdă de existență este, evident,
lumina însăși. Lumina este bariera către neființă [...]. Un asemenea reper tematic, pilon ridicat cu aplica-
ție și precizie inginerască, primește întărituri întru susținere din partea unui limbaj poetic adecvat, care devine
prezentă de prim plan. Textul poetic e contur, e suprafața ideală, asemenea peliculei de lichid vizibilă la buza
paharului.”

DANIEL DIMITRIU

arthur porumboiu

Stare

Continuă să scrie versuri
Trădătorul pe care-l stîng
și retrage vitea cu grabă!
lăsatul pe care-l privesc
în secunde pomelice-șirind
și gîndul meu în mai tot
Adesealta e tot
de lăstăreala unui gînd
presăritului și călîș
Începe-a veni și cîntecul
din unele venindecate
și-l lăstărează cu neînțel
și

Continuă să scrie versuri
și căpătle pe mai cad
cîntecul dar amintindu
bîntărit funcționat
înveșit funcționa

Continuă să scrie versuri
și pe lăstă dreapta,
are de lucru, nu mi se
mai pîntec în pline,
și în cîntec:
ce-mi stîng: „Întreaga-ne!”

Melancolia

Melancolia - gîndul
cu care de vînt
sufletul și chipul -
nu mai am înțel
a celor care-au întărit
sențința mea.

Jertfa pentru poezie

De cînd în cînt pe ecranul memorial
apare chipul meu:
sînt la e tribună, Cîntec.
Sala goală. Fără nici un om.
Doar un stol de cîntecul capîi -
și mîlă legîndu-se,
pînă nelăstă.
Și eu Cîntec lăstă scrie.
Pentru întărită de singurătate,
și călăstă mîlă cîntec
unde-au apînt poezia mea -
Mi-am închis labile într-un Cîntec -
pînă, singurătate:
ea întărește acolo
trînt, resmență.

Eminescu

Om mai puternic decît boala,
cu singele-n fîrbare la mîi de grade:
desenindu-și labile pe plîze stemăbîți
cu un simplu gest.
Îmbrăcînt în dăreala pîrcășii
cu bălăscu-a mîlăi fîrbănt ale luptei.
El posedă acea lumina
ce decăvîntă mîlăreala și aroma.
Pînă la un cîntecul la rîta lina -
are asămăna lui: gîndire, cîntecul,
neșînt, vedea pînă la cîntecul
a dăreala, nestăpîntă rîta.
Etern
pentru că pînă grații stelelor
pe care ei l-a transmis și adă,
cum razele-ntr-un diamant
A fost neșînt, sînt, sînt.
Și tot ce-a atînt a luat chipul
Melancoliei sau al doctării liber
pînă care s-a înveșit
ca simplu seldat

Cînd piatra se zidește pe piatră

Cînd piatra se zidește pe piatră
visează că-i templu!
aude spre seară
vocele oamenilor veniți
să-și regăsească sufletul.

Și tînt ei, oamenii, singele pietrei!
căldura ei păstrată-n nevăzute fibre
să-și fîntă-lăsturi pentru-a clipea!

Adrian Bubă: „A doua lăstărează a simetriei”

Uneori

cred că viața mea

Uneori cred că viața mea e o nesfîrșită eroare:
poate nu trebuia să mă nasc
în serii acele înțeleștate -
ei s-au mai îndărtat să moară

Poate era bine să-mi găseai întrupare
într-un pînă; al soarebe ploaie și neliniștit.
O țară cu tîntul tînt
ar fi putut să-și vadă-ntrărbîrde
sub covor-mi mîlă.

Poate era mai bine să fîntă de liniștit
în pînă-cum căntecul loc; eu l-am gîșit;
poate era mai bine să fîntă
ei imi întărește lupta cu mîna însumi

Poate că-năstăreala viața mea a a eroare,
dar eu mi pot vedea de mine;
la năstăreala mea nu fîntă lava solara.
Altfel mă întărește. Zburăm împreună. Spre cine!

Originea cuvîntului

De mii de ani se adună-a mine
cuvîntul lîngă cuvînt;
căntă forma cum apa într-un vas -
de mii de ani cineva sparge vasul
și lumina se scurge...

De mii de ani străbunii mei - tîrării
și-au amestecat singele-n boabe de grîu;
și-au lîngîșit iubirile născînt soldați;
și-au dus prieteni cu lîngă-n pămînt,
și lăstă teamă...

De mii de ani ei au strigat,
au fînt în propriul singe, cuvîntul;
cuvîntul care să le amintăscă-n viitor
că ei au fost; și eu, a lîngă
de tîntăreala, un sunet
am venit să cînt pentru ei

Giordano Bruno

„Și eu am simțit
Mîlăreala Frică;
senținții mîlăreala
precum călăstăreala pîrcășii.
mi-au fîntat buzele
cu pîlăreala ca sîntă.

Serena mi-a fost gîndul
dar n-am mers pînă la capăt;
simeni n-a adus vînt
pentru rugul meu

Nu spun că cîntăreala
e născut un mîlăreala
ame înșă: a merge pînă la capăt
este chîntă zburat.

Tu l-ai cîntăreala

Eu imi privește arigile
ceară regîndu-se

Un om tras pe sanie de păsări

Nu pot fi dînceala de mine.
Sînt aici cu a lîngă tîntă de copii pe asfalt;
aud căpăteala mîlăreala bîntăreala pîrcășii
și singele meu vîntăreala zburat

Sînt aici pentru a vedea
cum trigul își adună doctării
în săli de operații
căntă rîmăne atîntă numai lumina de deasupra

Sînt aici ca să-nțel mîlăreala imperceptibil
al secundă care cere singe sau dă singe.

Și doctării de esocăreala nu sînt.
Și nici nu-mi spăi lăntă în vîd;
dacă pot să opăi, e bucuria mea!

Și uneori, boală de lumină,
sînt dus pe-a sanie de păsări -
un om tras pe sanie de păsări
neoprindu-le zburat

Vipera

Ure Mîlăreala.
O vipera mi se-nvălăcește
pe bîntăreala stîng
(și mîlăreala cîntăreala inimii?)
„Nu mă uidei!”
Sînt spiritul tău!

Ne-îmbracă pe-amîndol
într-o dînceala lentăreala
aroma tare
a cîntăreala

Îmi zie: „ce bucurie
să-ți duci vipera pe
bratul stîng, și Ea - pentru alții”.

atelier literar posta redacției

EM. BĂLTĂNANU: Observațiile din scrisoare sint, din nefericire, prea adevărate și cunoscute (numai cine nu vrea nu le știe...), dar ele au prea puțin de-a face (totuși cu problema îngustării orizontului inspirației. Căile de a depăși (sau, dacă vrea, de a „survola”) marasmul mediocrității și monotoniei cotidiene, vă sint de mult și pe deplin cunoscute, iar „armamentul” necesar, energia (și apetitul) zburătorului nu vă lipsesc (în ciuda tuturor necazurilor de tot felul). Ne-ați trimis, acum, printre altele, câteva pagini frumoase, de substanță, grăjului și inspirat netezite și finisate (ceea ce nu se întâmplă prea des!) „A și”, „Ceața”, „Lumina” (cu finalul „căzut”). Interesante sint și altele, dar încă neppure la punct: „De toamnă” (cu petice prozace, dizarmonii etc., în strofa a II-a, a V-a, a VII-a), „Sărjă” (a III-a), „Vintul” (3 și 4), „Seara” (cam hucurdată, plină de zgură, mai ales în ultimele trei strofe).

G. I. FISCUS: O mare ambiție de a șoca, de a etapa, lată ce se poate observa, în primul rind în versurile dv. (uneori, și în scrisori, ceea ce riscă să altereze oarecum reciprocitatea bunelor relații epistolare...). Dar, dincolo de această ambiție, textele rămân niște confecții tulburi, greoaie, cu un vocabular imbulzibil și impropriu, rebarbativ, incapabil să structureze o imagine coerentă, sugestivă, purtătoare de mesaje, de înțeles, de cîntec... E greu de tras o concluzie definitivă — se pare că aceste manuscrise nu vă reprezintă pe dv. cel adevărat, fiind mai degrabă niște simulări inspirate de modă (mai bine zis, de cea ce e aparent și periferic în artă și nu de cea ce e substanțial și esențial). Poate că ar fi bine să renunțați la zbură și tîmbălău, să vă dați cit mai aproape de dv. înșivă (cel firesc și blînd și ginguri

și aspirații) și să încercați să puneți pe hîrtie, simplu, cîntec, aceste gânduri și simboluri. Va fi, și pentru dv., și pentru noi, o șansă mai bună, mai corectă, de a măsura puterile și perspectivele de care dispuneți.

MIRIA SUȘARA: Cele două pagini nu ne spun prea mult despre dv. Ne spun de bine, în „Regășire” (pagină curată, sensibilă, cu spirit de observație și capacitate de sinteză), ne spun de rău, în „Cuvînt” (cam neajunzător, insuficient definit și definitorie, insuficient de clar în amănuntele și considerațiile finale). Deci, să mai vedem...

CLEOPATRA — BRASOV, GH. MANEA, SILVIA OGRĂZEANU: Un început sovîtor, dar nu lipsit de promisiuni.

ALPHA — HUSI: Felicitări, multumiri și, firește, „tot înainte!”

N. A. VEST: Un cielu livresc, greoi, arid, fără aubur liric (mai bună, „Ideea” și oarecum „Cămasa”) și altul mai viu, mai firesc (cînd nu alunecă și el, pe alocuri, în livresc), unde sint câteva pagini demne de interes: „Definiție”, „Pîmbăre”, „Un suris”, „Păpușa de lemn”.

A. ANONIMESCU: Bunete semnă există, dar eructia tulburătoare (Esenin+Maiaikovski) înecă totul, într-un debit milos, turmentat („se bat turcii” în condeiul dv. L.) care nu lasă gîndul să se cristalizeze, cîntecul să se infiripe, floarea să înflocască... Altfel, lucrurile bune, promițătoare, ici-colo în multe din pagini (mai ales, în „Informație”, „Demisie”, „Destinații”, „Simbolistica” etc.), dar...

MARIUS DUMITRESCU: Vestii bune! primăvara dv.: „Ferumbel”, „Adolescență”, „Lamento”, „Eu am văzut”. E de

observat că, în piesele cu prozodie clasică, tînd să se instaleze un început de manierism, oarecare monotonie, un început de îngustare a spațiului tematic; altele, obligațiile prozodice vă împing la concesii în subteran, în expresie. Ca, de pildă, în „Vîrstă”, unde doar ultima strofă se înscrie în sfera adevăratei poezii.

DIF: Prefețe, prezentări etc. ne cer foarte mult din ceea ce pormesc din acest colt al „atelierului”, fie că au ajuns în fața publicării primei cărți, fie pentru alte „ocazii”. După cum ați putut observa, desigur, nefînd în măsură să satisfacem toate aceste cereri (iar înserna să realizăm o adevărată industrie a prefețelor L.), n-am dat curs nici uneia din ele, pentru a nu crea excepții preferențiale, pentru a nu nedreptăți sau ligni pe nimeni. Nu vom face, deci — nu vă fie cu supărare — nici pentru dv. o promisiune, excepție. Dealtfel, dincolo de aceste argumente, nu credem în utilitatea (nici chiar în oportunitatea) prefețelor, în asemenea cazuri: e momentul cînd „albatrosul” e în contact cu larul cerului și al mării — și nu mai poate fi „dus de aripă de nimeni!”. Ceea ce mai e de spus trebuie să spună versurile, restul e tăcere!

Florin Bănel, Cornelia Armand, Mărioara, Al. Dak, Văni T., Adela Arstet, Matei Harman, O. Boris — Lăgoș, B. Secoșan, Mariana Ursu (mai bine, în „Cîntecul papuzelor”, „Ta pața rhei”), I. V. Perian („Semn”), Petrică Soraci, Fata Margana (mai bine, în „Ajutor”): Nimic nou!

Geo Dumitrescu
N.R. Manuscrisele nu se impozită.

Sub merii în floare

Asura de coriuri ce-a simt — spuse pomul —
Nu poate fi alta decât
opera cea mai perfectă,
grea de-nțelese
lipsindu-ți te,
decamdată,
conceptul de vierme.

Înlocuiește-l cu oricare
alt vierme din
„Ferocitate”
și apoi, cînd traducerea-i gata,
plimbă-te trist
pe sub merii în floare.

GH. SMEOREANU

Rezervație naturală

Umbră se preface-n umbră,
lumina nu-i mistuitoare,
vor veni cei puși să halătescă
limitele rezervației naturale unde gîndul
poate fi acroșit,
reptiță care privește gardul de sîrmă
ghîmpată

se-ndreapă spre el și
pînă să-l atingă
ierburile se usucă și inversec
de citeva ori.
De un aspat ar fi nevoie
melancolia s-a învingă,
urletul se deslușească
nebănuț
decresterea

...ca-ntr-o noapte de nisip cînt marea
le despozească de un vînt.
Dar umbră se preface-n umbră,
lumina nu-i mistuitoare,
a îndrăp se adună și-n adevăr
și în minciună.

ION TEODORESCU

Pină la urmă

îți voi uita ochii, miinile, buzele,
vocea
chiar cuvintele,
voi uita ochii mei, miinile, buzele
vocea
chiar cuvintele, jurămîntele mele
de cînd tîne
sau, (pentru că te-am iubit mult)
imi voi aminti vîg unde stai,
imi voi aminti că mi-ai spus
că mă aștepti ori_cînd...
Pînă la urmă...

LORENA PAVLAN

La mijloc

Pasărea s-a rînit
De-un vîrf de capac
Pentru că s-a lăsat prea jos.

Tu te-ai levit cu capul
De-a aurăz borașul
Pentru că ai umblat
Cu capul în nori...

Stai la mijloc!
Stai la mijloc!
Să nu vi se-nimple ceva...

IRINA EFTIMESCU

Singurătate

Ah, cristalină cădere în verdele frunzel
culoarea în crestăto mă agită
mă tulbură
îmi desface pupila
în inele de noapte...

E sunetul care aninat între crengi
sau trapatul stemei în noaptea?
prim mine stelu ninsăoarea tăcerii
alunecînd.

LILIANA BARBU

Fără cuvinte

la o masă de patru
împărțit cu persoane străine
ne-am regăsit după cutremur
într-o zi cu ploaie și abur cald
în plătarea mărunț de a bea cafea
sintem aici și să nu mai vorbim
din cînd în cînd un zimbet
fără răspuns fără explicație
în josul paginii, arata.

MIRICA IONESCU

Cine a dormit o noapte-n fin...

lată, nu mai doborî copaci,
Lasă blestematul fierăstrău!
Amelții, din car, cum cad săracii,
Miine, poate, o să-ți pară rău.
Nu-ți vei mai găsi în iarbă patul,
Ziuă rădăci-vei pe pateri;
Ce oșină o să-ngine-naltul,
Păsările fără cub în crengi.
Te va arde sacrala în creștet,
La omioz umbră n-o să ai;
O să-ți pară și văzduhul vested,
Pălin răsturnat din cer pe piază
Nu auzi prin vînt cum gem tufanii
Cu ce ochi de frunza te priveș? !
Cu ce lunii te-ar lega, sărman!
Să te poarte într-un cer arăesc
Sau să-ți împletească-n dor cunună,
Doar din mîrgăriti abia-nflori,
ca pe cap pîndindu-ți, din mină
Să scoți fierăstrăul ruginit.
Tu aveai o vorbă lată, sfînt,
o cîntai în zori, cu pasul rar
Cînd călcai pe cărările frînt,
Alinînd zburdăniții lăstari
Sau cînd seara, lăldînd prin ierbo,
Printre lăcări verzi de crengi în vînt
Stele numărai, ofînd în barbă
Fluturînd cu păsările-n gînd;
„Cine a dormit o noapte-n fin
Are pînă moare-o mierlă-n sin L.”

ION CRAIGVA

Ligia Boiangiu-Mihăilescu: „Portret”

Bobul de strugure

Mă teamă
că bobul de strugure n-o să înțeleagă
nimic
din pustul după amiezii de duminică,
și prea trist
ca să deschidă televizorul
sau o noadă stelu de via,
mă teamă
că bobul de strugure nu va înțelege
nicînd
plătirea troleibuzelor
care mergeau spre centru
fără să lase nici o urmă pe asfalt
nici măcar un semn
al trecerii lor, de parcă
n-ar fi transportat oameni vii,
fînt...

B. HORASANGIAN

Literatură și mesaj

Urmare din pag. 1

evenimente care decurg unele din altele într-o mișcare neîntreruptă. Ideile care ne direcționează sentimentele și expresiile prin care le semnificăm cunoștințele cu care operăm asupra lumii sint, de fapt, lucrarea lentă și temeinică a unei îndelungate dezvoltări istorice. Nu putem să nu venerăm din trecut ce ne-a fost păstrat și transmis prin realizări spirituale definitive. Trecutul acesta este al nostru, așa cum noi sintem al prezentului. În definitiv, dorința de a cunoaște, de a interpreta și relata evenimentele semnificative ale trecutului își are sursa locmal în această puternică simțare a noastră în prezent. O astfel de simțare ne unește nu numai cu aspirațiile de viitor sau vînturile practice și durabile ale vieții, de zi cu zi, ci și cu oamenii, lucrurile, faptele, că evenimentele care nu mai sînt, legîndu-le în jurul noastre, reinviind-le. Spiritul nostru însetat de dezvăluire, de orientare, mirifică, larg cuprinzătoare, colindă cu valurile secolelor și milenilor, încercînd să le pătrîndească prin înțelegere, pentru a deveni mai puternic. Faptele noastre de azi nu sint nici ele izolate, suspendate într-un fel de vid temporar. Din contră, ele includ fapte similare dintr-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat, sint determinate de epocile care le-au precedat. Prezentul este totodată încărcat de viitor. Adevărată cuprindere a trecutului și a viitorului este prezentul un nou și puternic element de durabilitate, o nouă capacitate de a înfrunta timpul. Tot ceea ce sintem noi, întregul tezaur de bunuri materiale și spirituale care aparțin poporului nostru sau lumii s-a născut prin lucrarea neîntreruptă a sute și mii de generații, care ne-au precedat. Tot ceea ce sintem noi a fost definitiv marcat de o tradiție care trăiește dincolo de ceea ce este trecător în actele umane, d. g. firească și puternică nevoie de revenire la originile cele mai îndepărtate. Discutînd despre rolul istoriei în viața noastră spirituală, N. Iorga scria aceste cuvinte memorabile: „Fiecare popor are sufletul său, format din sute de mii de ani din firea pămîntului, din freacămintul codrilor, din floarea albă a primăverii, din raza soarelui, din coata toamnelor și gerul iernilor, din toate frîmintările, suferințele, silința, gloria, din nesfîrșit de multe amintiri îngărmădite în urma voritorilor, care astfel n-au murit întregi, ci din adîncul zăcerii lor, spiriții răsfățarea la lumina și armărilor care sînt din ei și trăiesc după dînsul. Acest suflet este prețul mare sau mie al fiecărui popor... Pe aceste două temelii se surînde mîrirea trănică a unui neam. Amintirea todeaua vie a trecutului și conștiința datoriei împlinite de toți în fiecare clipă”.

Firește, ca autor de romane istorice sint mereu preocupat de modul cel mai adecvat în care trecutul poate fi semnificat prin artă și de deco-

șebire în literatură. În legătură cu această problemă s-au purtat de altfel, și se poartă întinse și erudite dezbateri, s-au scris lucrări teoretice de o exemplară demnitate filozofică. Există numeroase modalități estetice ale romanului istoric și toate provoacă cel mai mare interes. Eu personal cred că o modalitate epică adecvată, atunci cînd prezentăm trecutul, tîne neapărat seama de dorința oamenilor de azi de a înțelege ceea ce este reprezentativ în mișcarea ideilor forță, în realizările spirituale care au înfruntat timpul. Aceste idei și-au demonstrat trînicia pentru că au cuprins masele, adevăratele fîcătoare ale istoriei. Ideile au devenit forță în acțiune, mișcarea ideilor forță și mișcarea maseilor animate de ele dau istoriei sens și conținut. Din interpretarea lor se naște atmosfera spirituală specifică a diferitelor epoci. Am fost preocupat, deci, să realizez o sugestivă clarora epoci istorice cu adevărat reprezentative pentru evoluția spiritualității românești. Această epocă oferă o impresionantă lecție de demnitate națională. Pe seama lor am încercat, în romanele publicate pînă acum, și voi încerca și în cele pe care intenționez să le mai scriu, să realizez o fenomenologie epică românească, altfel spus — o descriere a istoriei propriilor noastre conștiințe care trece de la certitudinea faptelor disparate la o înțelegere superioară, intențională, orientată spre orizonturi filozofice, care se ridică, mai ales, la sesizarea unor esențe spirituale pure, ireducibile. Așa am ajuns ca în romanul *Culorile singelui* să încerc să refac, prin intermediul zugrăvii Păru Părușcu-Mutu și al operii lui ceva din atmosfera marii epoci de cultură, semnificată în stilul brîncovenesc. În romanul *Adevărul retorului* Lucaș tablourile de epocă recompu atmosfera specifică a umanismului Renasterii și Relormei în cultura română. În *Marele cîntec*, un roman apărut recent la Editura Eminescu, compozitorul și umanistul Ion Căianu-Valachia este merit să reprezinte epic atmosfera barocului muzical și artistic din Transilvania și din întreaga cultură română a secolului al XVII-lea. În fine, în romanul *Călătoria spre zei* o carte care urmează să apară anul viitor tot la Editura Eminescu am încercat să sugerez epic aspecte semnificative ale spiritualității dace.

Tempul istoric, marile epoci spirituale înțelșe fenomenologic dintr-o perspectivă actuală, „văzute” și citite cu gîndirea politică de azi, se reliefează astfel în aspecte cu adevărat semnificative. Mesajul lor ne întărește în lucrarea noastră de azi. Mesajul acesta este benefic.

A scriu despre poporul meu și despre înaltele sale idealuri de libertate, despre demnitate, spiritualitate a bunurilor culturale cu care se semnifică în lume, este pentru mine, personal, un act de conștiință și o datorie de onoare.

O datorie pe care încerc să o îndeplinesc cu tot ceea ce este mai bun în ființa mea.

olimpic nușfelean

Prin zăpadă

O foaie albă acoperită de citeva versuri,
Zăpada dintii
umbra albastrului
pe rona sufletului.

Ligia Boiangiu-Mihăilescu: „Flori”

n-am mobilă de bucătărie, Nea Fane! se plînge într-o zi un prieten graficianului Fănuș Neagu care, fiind mama rănitilor, poate face rost de orice. Și chiar dacă nu face, promite!

— De care vrei, Manix? Vrea să știe blondul prozator, alintîndu-l pe graficianul răspund cu precizie dată de Dumnezeu mai știe cine.

— De care o fi, numai de bucătărie, să fie... — Ascultă-le, vrei ceva lux? Lemn de cires scîldat în odăjdi de mosc? Sau din rumeș, care imită lemnul natur și se surpă de a-mplaciorare fără s-o împingă nimeni?

— Ceva bun, Nea Fane, ceva deosebit ca de artiști, sintem și nu putem minca în orice ambianță...

— Cit avem ceasul? Vrea să știe prozatorul din comuna cu lac văduvit de pește.

— Păi, să tot fie unsprăzece...

— Bun! Bag eu un fir la Brăila, la fabrică, vorbește cu cine trebuie și mine dîmnează cînd se crapă zori ca ochii pisoiilor de o zi, sintem gata de drum. Ajungem în două ore, dacă mergi snur, alegem, plătim, închiriem ceva, tractor, căruță, ce-o fi și... retur în Capitală! Luăm ceva lux, de o să-ți fie miilă să deschizi usa bucătăriei și-o să mănînci pe plîngșea de desanat.

— Să-ți dea cel de sine sănătate...

— Lasă bre misticismul! Miine la sease bagînd hodoroga în pragul casei, clacusezi de trei ori ca la cazarmă și zvirîl! Direcția-naînțe marș, Brăila! Păi, ce? Nu sint eu fiul orașului?

— A doua zi au plecat, au ajuns, au văzut au încheiat un contract, cum se face, cu livrare la domiciliu.

— Miine, cel țiriu poimîne o aveți Nea Fane, să trăiești, asigură responsabilul. Se poate? Și mai bagă ceva despre nenorociițiiăștia de dau cu piciorul în mîngă poate intrăm și noi în categoriile superioară...

După cum știți din experiență, orice lucru nou cumpărat în casă trebuie odăit. Și au tot urdat și botezat mobila ajungînd la București și așteptînd citeva zile să nu-și achiziția. Mobila însă nu venea!

După două-trei săptămîni, timp în care entuziasmul prozator s-a consolatat cu gîndul, subsemnatul, dornic să fac „bancuri timpote de ardelean fără umor”, formez numărul lui Fănuș.

Unde punem mobila?

INTÎMPLĂRI CU SCRITORII

Oră cam matinală pentru un scriitor care lucrează și noaptea dar n-am ce face. Imi schimb vocea și răcesc cit mă în corzile vocale dînd impresia că vorbesc de la mare depărtare.

— Alo? Casa don scriitor Fănuș?

— Da! Imi răspunde iritat mieștrul. Ce uril așa matala?

— Don! scriitor, am adus mobila, să trăiți!

— Care mobilă domnule? Nu ești în toate mințile?

— Mobilă de bucătărie să trăiți, de la Brăila, să trăiți!

— Ascultă nene, nu mie trebuie să-mi aduci mobila...

— Alo, ba da! E mobilă de bucătărie marca lux și nu mă lasă cu camionul pe șosea. Ce fac? Plătii mata amenda?

— Halo, nene, nu înțeleg că nu-i a mea? Uită-te mai bine pe factură ori ești analabot?

Mă fac că nu pricep și continui să urlu în ciuda protestelor venite de la capătul celălalt al firului!

— Eu închid și vin la tălăc... Nu mai pot vorbi că s-a făcut coadă la telefon și mă omară celătenii...

— Măi frate, nu pricepi că nu-i a mea? Bagă-ți un deget în urechi să nu te surzească tramvaiul și notează adresa proprietarului...

— Închid spre disperarea masivului fâșior de metafore și formez numărul Casei scriitorilor unde lucrează știeia lui Fănuș

— Alo! încep din nou simțînd că mă încearcă răguseala.

— Da! se aude de dincolo o voce mirat-pohticoasă.

— Doamna lui domn Neagu?

— Da...
— În persoană?
— Da, tovarășe. Ce dorești dumneata?
— Doamnă, am adus mobila! Știu adresa da' don Fănuș nu vrea s-o las acasă. Căc-s analabot...
— Că mobilă tovarășe?
— De bucătărie. Mobilă marca lux, de la Brăila!
— Noi n-am comandat nici o mobilă de bucătărie. Avem o șanză...
— Poate că don Fănuș a vrut să vă facă o surpriză că dînsul a fost la Brăila, scrie pe factură, și acum nu mai recunoaște. Eu am adresa și de acasă și de la serviciul matala. Sint pe Calea Victoriei, pregătiți dumneavoastră 150 de amendă că nu ne-a lăsat cu măgănoia pe bulevard. Mi-lă nu ne-a lăsat căcîc, n-avem autorizație, da' noi tot venim că pentru don Fănuș facem orice!
— Alo! nene, se lamentază Stela, să nu aduci mobila aici că n-am unde s-o pun. Aici e instituția, Alo! Alo...
— Închid și după o jumătate de oră mă înfîntez, eu din întîmplare la Casa scriitorilor. În curte agitație: Stela cu portul și o femeie de serviciu sa uită cu atenție spre poartă așteptînd apariția camionului.
— Mircea, unde stă, dragă, Manix ăla?
— De ce? întreb eu senin.
— Dragă, Fănuș care n-are de lucru, a fost cu el la Brăila și l-a comandat mobilă de bucătărie...
— Și?
— Păi și! Și acum au venit ăia cu mobila cu factura pe adresa noastră.
— Se poate dar Manix ăla, cum zici tu, și-a cumpărat mobilă de voce săplămină. Asta-i una la mină...
— Și care ar fi... de la mină? Vru să steie Stela.
— Doi la mină ar fi că a plecat în strălănătate pentru o lună împreună cu familia.
— Și noi ce facem acum cu mobila lui...?
— La această întrebare n-am știut ce răspuns să dau nici pînă în ziua de azi.

Mircea Micu

Fastuoasa neconsolare

Na dezbrăcăm haina bleu-marin
ne deslăcem cămasa la git
dar nici un fluture alb
nu se ivește.

Primim cu indiferență merindea
călătoriei fără cer
și lovim tare bocancii de piatră
să se scuture
zăpada adusă din copilărie.

Auzind cum depărtările își șoptesc pe oscumă
că vor trebui să ne primească neconsolați.

Fastuoasa neconsolare

Na dezbrăcăm haina bleu-marin
ne deslăcem cămasa la git
dar nici un fluture alb
nu se ivește.

Primim cu indiferență merindea
călătoriei fără cer
și lovim tare bocancii de piatră
să se scuture
zăpada adusă din copilărie.

Auzind cum depărtările își șoptesc pe oscumă
că vor trebui să ne primească neconsolați.

Desen de Micaela Istrate

CARNET AFRICAN „LA NORD” ȘI „LA SUD” DE SAHARA (1)

Există o cultură, o civilizație comună întregii Africi, caracteristică întregului continent, de la Mediterana la Zambezi? Se gîndește dacă nu în detaliu, atunci în esența lor, aceleși structuri spirituale, pe tot cuprinsul acestei întinse zone a lumii? Iată o problemă care a revenit și revine în dezbaterile consacrate definiții unei identități culturale africane, stabilirii surselor amplitudii proces al reconstrucției culturale naționale; o problemă care a fost cînd exagerată, cînd minimalizată, însă nicîndată trecută cu vederea. Pentru că — dincolo de rațiuni politice, ideologice sau de altă natură — realitățile continentului o impun, o evidențiază cu prisosință E atit de prezentă în viața Africii încît chiar după o călătorie nu prea lungă în această regiune, ajungînd singur să-ți pui întrebările de mai sus...

Într-adevăr, în nord, la Alger sau la Tripoli, la Cairo sau Nouakchott este, pe pămînt african dar într-un lume arabsă”. Se vorbește și se scrie în arabă; se cîntă și se ascultă muzică arabsă; viața și obiceiurile oamenilor urmează verșetele Coranului, iar moștele și „suk”-ul (bazarul) le întîlnim pretutîndeni. Arhitectura și ornamentația caselor, portul bărbaților și femeilor sint erdite, de asemenea, după aceleși exigente și gusturi islamice. Pînă și peisajul pare a fi cel din imperiul Meccă, seamănă cu locurile din îndepărtata peninsula unde s-au zămislit și de unde au pornit popoarele arabe: copleșit de nisip și de sare. Străbătînd acest

univers auster, călătorînd de la Atlantic la Nil m-a întovărășit pretutîndeni și întodeuna imaginea dezolată a desertului și mi-a răsunat în urechi același monoton „salam-alecum”. Fapt cert: întîlna zăcă din nordul continentului aparține culturii și civilizației arabe, lumii islamice. La sud de Sahara peisajul se schimbă: altfel sint oamenii și aitele obiceiurilor. Sudul te cucerește cu verdele junglei și cu „triburile” de fier, ce să parafrazez un poet african, ce punctează imensitatea savanele. Te surprinde, exuberanța oamenilor, firea deschisă a acestora, simplitatea comportamentului și, nu de puține ori, farmecul privitorii și supletea mișcărilor. M-au încantat și mi-au rămas în minte trupurile zvelte, chipurile deosebite ale tinerilor din Boké (Guinea) din Kaolack (Senegal) sau din îndepărtatul Xai-Xai (Mozambic); port încă pe retină imaginea frumoșilor femine negro-africane, înfîntate pe străzile din Dakar, Abidjan sau Bujumbura, frumusețe care te farmecă cu formele și grația el, cu „pasul de gazelă” cum sînt poezii continentului. La sud de Sahara te simți în permanentă inconfort de a prietenie sinceră și spontană, de o afecțiune și o căldură sufletească mai greu de înțeles și pe alte meleaguri. Omul Africii sud-sahariene posedă sentimentul cosmic al înfățișării cu lumea vegetală, cu lumea animală, cu înțelegerea naturii, credința puternică într-o solidaritate cu tot universul. Prietenia care îl-o arată, încrederea care îl-o acordă izvărăse din această ancestrală și profundă convingere. Am auzit aici și am avut posibilitatea să-l verific, un proverb deosebit de semnificativ pentru această atitudine: „Tu ești fratele meu, pentru că natura mi te-a lăsat frate”.

Dar dacă cele relatate mai sus se constatînt ușor, și le oferă strada, orașul sau un pînos, mai mult sau mai puțin îndelungat, în mediul rural al „suduului”, există însă unele laturi, unele trăsături ale omului și ale lumii negro-africane mai întinse și deci mai dificil de sesizat la prima vedere. Date la iveală de diversi cercetători, aceste trăsături ar fi, de asemenea, specifice populațiilor sud-sahariene, le-ar deosebi de alte nații ale lumii, inclusiv de cea arabsă din nordul continentului. Astfel Leopold Sedar Senghor sustine că fiind caracteristice pentru negro-african „un plus de emotivitate” și „o predominantă a ritmului”, aceasta din urmă, în special, în creația artistică. Scriitorul și gînditorul malian Hampate Bâ adaugă celor de mai sus „o atitudine contemplativă” față de lume și natură, o viziune „prea puțin economică” asupra timpului precum și un evoluat apriet comunitar. În „cîștit, pentru a ne rezuma numai la citeva opinii, misionarul belgian Claude Tempels lui lucrarea „La philosophie Bantoue” apreciază ca „negro-africanul s-ar caracteriza prin credința într-o „forță vitală” care animă și determină întreaga existență, întreg universul.

Constantin Carbarău

ATUNCI, TOT INTR-UN AUGUST... (VI)

ZARURILE ERAU ARUNCATE

spectacolul lumii

văzut de Ioan Grigorescu

Gentlemen, aveți în față ținta Numărul Unu a celui mai important obiectiv militar încredințat până acum vreunei misiuni a forțelor noastre aeriene...

După ce l-au ridicat de acolo și l-au dus ca să fie îngropat, m-am întors în locul acela, singur. Era în amurg. Orzul roșu era sărăcățel iar Dimbul, în care gâlgăia o conductă de țevi ca o venă retezată, curgea la vale în vâltoare înspăimântătoare...

zand, și fiza mare din cerul. Vali Prubovod nu-l aștepta decât pe el, pe vîgureșii Reza de la Benghazi să se lase vîgureșii. Dar, ca să îl se des gîhse, trebuia să îl se spună să apărarea...

Văcuș mîncăuș era cald și înțepător. Tăuș optimist, dădea furtună — reconstruc-

Sculptura in lemn de Mihai Olos

tantă: Gentlemen, un atac razant de astfel de proporții, în premieră mondială, va permite lovitura cu o precizie maximă a tuturor centrilor vitale ai războinilor — centrale electrice, instalații termice, coloanele de distribuție, stațiile de pompe — crucind populația civilă, contribuind astfel la ridicarea prestigiului american...

REVISTA STRĂINĂ

PESTE 1.000 de vizitatori au admirat la Muzeul de Artă Modernă din New York lucrările celebrului Pablo Picasso. Această expoziție reprezintă, care eșecul și desele culturile au făcut ca...

LA MILELOCUL secolului al XI-lea al erei noastre arhitecții și constructorii din Ungaria (Kirchbau) au început să înalțe o moschee cu turnul de 50 de metri. Traseul neterminat a altor surs...

SERGEI BONDIARCIK a debutat în film în anul 1921. În acest an el a interpretat numeroase roluri și a realizat mai multe pelicule...

LEONARD a scris pentru al doilea oară o simfonie de simfonie. În anul 1921, el a scris o simfonie în trei părți...

ÎNCA DE LA DEBUTUL în 1912, Muzica clasică de la Berlin (Königliche Oper) a fost pentru un timp una din cele mai importante...

MAI MULTE MĂRI de apă sărată, în special în zona de coastă, sunt bogate în iod. Acesta este un element esențial pentru organismul uman...

MAI MULTE MĂRI de apă sărată, în special în zona de coastă, sunt bogate în iod. Acesta este un element esențial pentru organismul uman...

MARXISM ȘI LITERATURĂ

Unul dintre profesorii de la Cambridge, Raymond Williams, a scris în 1977, este limitativ și nu sugerează aproape deloc istorice și adesea corectate sale. Avem de-a face în fond cu o lucrare de filozofie a culturii...

sculte, etc. etc. care nu sînt înțeles și vorbesc economic și materialist în fond. Într-un fel sînt fondatori. Ce mai conștient este de a...

profesioniștii de la literatură în fața de mult și puțin a istoriei literare. Ce mai conștient este de a...

din POEZIA CHINEZĂ

LI FENG

În bătaia lunii / Talazurile cîntă prelung și-nedepărtat / Cîntul, pescarul le-nțelege vazăl / Și doruri dinșpre mine îi se-arodă / O fată înțelege-n așuma de noroc / Și, bruce, îi înfloresc înima. / Eu, însă, nu pricep limbajul valurilor. / Mă-nvîr în mine însumi, pe nisip, / Cîm înțirist / Și cîntor în stiele.

Yuang Yunsheng: „Oda vieții”

WANG YE

Sorbind verde, sorbind înflor, sorbind roșu, / Franzele sînt verzi ca-n miez de lăd / Și doar atunci cînd vîntul așlă-n brumă / Ele se despărțesc înru culori / Sînt unele de purpur-noroc / Sînt altele de-un galben putrezit, / Dar sînt și unele de verde. / Ele / Surid cînd altele se duc în vînt.

YUAN QIANLI

Dancează neaua pură-n aer și / danșază înlă-mi asemenea / acestor flori de nea călătorite. / Privese zăpada și-mi închipui că / e-n plină lăpede de primăvară. / Și ploaia mi-nchipui că se schimbă / în spice lungă de aur, nu în holde / Ci-n presimțirea unei bogății.

Zhang Zhongkang: „Poveste”

LI CHUNLIN

Înaltul turn de apă înalt pocal îmi pare / Eu în via ce-n zari înalt în aburi dămful iare. / Tăvăl seara lăna în un pocal de vin / Iar seară cîntă seară rîdîc și-pînă vin.

XU RULU

Înoată muntii Lu prin alb, / Din nori pînă-n așuri înoată / Prin ceață flărie se văd / Nedesimțite, contopite. / E verde roșu, / Roșu-i verde.

Prin ceață rîul iar cîntă / E tulburat. / Se miscă pară stînd pe loc / Și așuri pe loc atînd pe duce.

SPORT Ghetsimana, Fructifera, Sarmiza

Prima zi din octombrie s-a dovedit de curată. Așteptările sînt deosebit de mari. Din nefericire, eu nu cunosc cărarea, cunosc doar movila-babei pe care behăie oile însemnate...

adunate în capcană ruginită. Nu știu de ce mi s-a părut mie că studenții oțeni se pricep să fleacăscă din picioare pînă turbează adversarii lor. Din nefericire, eu nu cunosc cărarea, cunosc doar movila-babei pe care behăie oile însemnate...

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunteletă, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), Teodor Balș (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Științei Nr. 1 tel. 11 12 00 / ADMINISTRATIA: Calea Victoriei Nr. 115. tel. 50 21 06 / ABONAMENTUL: 3 luni - 13 lei; 6 luni - 26 lei; 1 an - 52 lei / Tîrîrul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘTIINȚII” / Paștipstor Dobre Marlan